

Павлова Н.В.

начальник циклу спеціальних дисциплін,
кандидат юридичних наук
Центр спеціалізації (м. Кривий ріг)
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ДОПИТУ У РЕЖИМІ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України (далі КПК України) передбачає такий вид допиту – як допит у режимі відео конференції. Така новелла законодавства безсумнівно є прогресивним кроком в сторону інновацій. Проте, розміте регламентування даного інституту свідчить про можливі загрози повноцінній реалізації прав учасників процесу та проблемні питання щодо криміналістичного забезпечення проведення допиту у такому форматі.

Згідно ст. 232 КПК України [1] використання відеоконференцв'язку здійснюється у випадках, коли через поважні причини учасник процесу не має можливості прибути за місцем провадження, якщо мова йде про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, або дії відбуваються за участю малолітнього або неповнолітнього свідка, потерпілого, а також, якщо необхідно вжити заходів для забезпечення оперативності досудового розслідування. Однак вказані випадки не є вичерпними, оскільки останнім пунктом їх переліку є «наявність інших підстав, які визначені слідчим, прокурором, слідчим суддею достатніми» для застосування відеоконференції. Як ми бачимо, законодавець віддав визначення поважності причини на власне вирішення особам, які ведуть процес. З одного боку, використання оціночного поняття дозволяє у кожному випадку особисто підійти до такого питання. З іншого боку, для несумлінної особи це може стати підставою для зловживання шляхом неправильного тлумачення поважності. У п. 3 статті 232 КПК України мова йдеться, що використання у дистанційному досудовому розслідуванні технічних засобів і технологій повинно забезпечувати належну якість зображення і звуку, а також інформаційну безпеку.

Належна якість зображення – це зображення, яке дозволяє однозначно ідентифікувати особу за її зображенням всіма учасниками процесу та зафіксувати зображення технічними засобами з наступною можливістю ідентифікації допитуваного по зображенню. Належна якість звуку – це звук, що дозволяє чітко та розбірливо розрізняти показання допитуваної особи всіма учасниками процесу та зафіксувати його

технічними засобами з наступною ідентифікацією допитуваного за голосом [2].

Про обов'язковість належної якості зображення та звуку вказано і в інструкції «Про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції під час судового засідання (кримінального провадження)», затвердженої наказом Державної судової адміністрації України від 15 листопада 2012 року № 155. До того ж, згідно п. 3.2.3. цього нормативного документа, учасникам судового процесу (кримінального провадження) має бути забезпечена можливість чути та бачити хід судового засідання (судового провадження), ставити запитання і отримувати відповіді, реалізовувати інші надані їм процесуальні права та виконувати процесуальні обов'язки, передбачені процесуальним законодавством. Для якісної організації запису всі учасники судового засідання (судового провадження) повинні висловлюватися голосно і виразно [3]. У цьому контексті є сумнівною позиція законодавця, котрий допускає проведення дистанційного допиту (ч. 10 ст. 232 КПК) у режимі відео конференції з аудіо – и відео перешкодами. Тобто, законодавець входить у протиріччя з самим собою. Так, у п. 3 ст. 232 КПК мова йдеться про необхідне забезпечення належної якості зображення та звуку, як умови допустимості результатів, отриманих внаслідок проведення слідчих дій у режимі відео конференції, а вже у п. 10 цієї ж статті мова йдеться про можливість візуальних перешкод технічного характеру. На нашу думку, це є неприпустимим, оскільки виникає питання щодо достовірності та допустимості результатів проведення дій на досудовому розслідуванні. Крім того, застосування акустичних та візуальних втручань під час дистанційного проведення допиту особи цілком виключає можливість її ідентифікації. Допитувана за таких обставин особа відразу стає анонімним учасником кримінального процесу. Викликає сумнів можливість повноцінного використання всього арсеналу тактичних прийомів допиту у такому форматі. За своєю сутністю допит являє собою психологічний процес спілкування між особами, котрі беруть участь у ньому, спрямований на одержання інформації про відомі допитуваному факти, які мають значення для встановлення істини у справі [4, с. 135].

Аналізуючи визначення, можна побачити, що ключовим моментом є саме встановлення психологічного контакту між особою, яка проводить допит та допитуваним. Психологічний контакт - це найбільш сприятлива психологічна «атмосфера» допиту, яка допомагає взаємовідносинам між його учасниками, це певний «настрій» на спілкування. Важливе значення мають принциповість і одночасно доброзичливість, зацікавленість особи, яка провадить допит в особі допитуваного, тактовність, витримка, належна культура мови, коректність. Це сприяє створенню і підтриманню протягом слідчої дії спокійної, ділової обстановки, усуненню напруженості. А такого

результату за екраном монітора звісно не досягти. Навіть термін «дистанційне розслідування» говорить про певну «дистанцію» між учасниками допиту. Отримати беззаперечні неспростовні фактичні дані можливо тільки за умов спілкування «очі в очі», застосування тактичних прийомів як емоційного, так і логічного впливу, тактичних комбінацій, що полягають у поєднанні прийомів різних видів. За інших умов матиме місце лише технічна фіксація даних. По іншу сторону монітора слідчому або судді складно розпізнати емоційний, вольовий стан допитуваної особи, її жестикуляцію, міміку, манери, звички, неможливо впевнитися, що на неї не здійснюється впливу та тиску з боку присутніх. Крім того, допитувана особа сприймається слідчим та судом більш відчужено, що може викривити сприйняття інформації та істотно вплинути на прийняття певного рішення.

Втім, ми ніякою мірою не заперечуємо право на існування дистанційного розслідування. Можна сказати, що нововведення у вигляді використання відеоконференції під час допиту може сприяти виключенню маніпулювання щодо затягування процесу досудового розслідування і дозволяє одержати процесуально значущу інформацію у максимально стислі строки. До того ж, використання відеоконференції зв'язку надасть можливість вирішити цілий ряд проблемних питань кримінального судочинства. Проте, дистанційне розслідування не зможе і не повинно повністю замінити традиційну процесуальну форму і повинно застосовуватися лише у виключних випадках.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: - К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 292 с.
2. Книженко С. О. Особливості допиту в режимі відео конференції під час досудового розслідування // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. -№ 1062., серія «Право». – вип..№ 14, 2013 р.
3. Інструкція «Про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції під час судового засідання (кримінального провадження)», затверджена Наказом Державної судової адміністрації України від 15 листопада 2012 року № 155.
4. Коновалова В.Е. Допрос: тактика и психология: [учеб. пособ.] / Виолета Емельяновна Коновалова. – Харьков: Консум, 1999. – 157 с.

Плетенець В.М.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ОДНОЧАСНОГО ДОПИТУ ДВОХ ЧИ БІЛЬШЕ ВЖЕ ДОПИТАНИХ ОСІБ

Стаття 224 КПК України вказує, що слідчий, прокурор має право провести одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях [1].